

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. I. Quilibet homo viator ratione utens validè semper, & in necessitate licitè ministrat Baptismum privatum, servatô tamen ordine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

147.
Quam
possint &
debeat
baptizari.

Impono finem huic Sectioni, & dico, quod omnis & solus homo viator non baptizatus, qui corporaliter potest abluī, potest, & debet baptizari, nisi de quibusdam aliter ex speciali Dei providentia fuerit ordinatum. Unde neque Angeli neque homines in termino constituti, aut creaturæ inferiores baptizari possunt, minus debent. Similiter Satyri, aut geniti ex femina & bruto non sunt baptizandi: uti nec fetus extinctus, aut nondum animatus animā rationali.

An inter illos computandum sit monstrum. Rit. Rom.

Porro de monstris observetur Rit. Rom. tit. de Sacramento Baptismi. §. de Baptizandis parvulis ibi: *Monstrum quod humanam speciem non pre se ferat baptizari non debet: de quo si dubium fuerit, baptizetur sub hac conditione: Si tu es homo, ego te baptizo &c. Illud vero, de quo dubium est, mare aut plures sint persone, non baptizetur,*

donec id discernatur. Discerni autem potest, si habeat unum vel plura capita, unum vel plura pectora: tunc enim totidem erant corda & anima, hominesq; distincti, & eo casu singuli seorsum sunt baptizandi, unicuique dicendo: Ego te baptizo &c. Si vero periculum mortis imminet, tempusq; non suppetat, ut singuli separatim baptizentur, poterit minister singulorum capitibus aquam infundens omnes simul baptizare, dicendo: Ego vos baptizo &c.

Quando vero non est certum in ministro esse duas personas, vel quia duo capita, & duo pectora non habet bene distincta, tunc debet primum unus absolute baptizari, & postea alter sub conditione hoc modo: Si non es baptizatus ego te baptizo &c.

Et hæcenus de materia & forma Baptismi, de causis subiectiva & finali; quid superest nisi causa efficiens? de hac igitur erit

SECTIO QUINTA.

De Ministro Baptismi.

Baptismus ministratur vel solemniter cum ceremoniis ab Ecclesia præscriptis, vel privatim sine illis; vel validè tantum, vel validè juxta ac licitè. Nec dubitandum quin plures homines possint esse ministri Baptismi privati, quam solemnis, Baptismi validi tantum, quam validi juxta ac liciti. Si autem à me queritur, quis sit minister Baptismi privati, citius respondeo:

CONCLUSIO I.

Quilibet homo viator ratione utens validè semper, & in necessitate licitè ministrat Baptismum privatim, servato tamen ordine.

2.
Quis sit minister Baptismi resolvitur ex Concilio Florentino.

Est indubitata post decretum Eugenij in Concilio Florentino, ubi de ministro Baptismi sic inquit Pontifex: *Minister huius Sacramenti est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare. In causa autem necessitatis, non solum Sacerdos vel Diaconus; sed etiam laicus, & mulier, imò etiam paganus, & hæreticus baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesie, & facere intendat quod facit Ec-*

clesia. In qua definitione enumerantur omnes illi, de quibus potest esse aliqua dubitatio, & aliquando fuit.

Nec obstat quod loquatur in casu necessitatis; quia agit de Baptismo licito. Porro generaliter Baptismum à quocumque collatum, sive in necessitate, sive extra valere, decretum in Concilio Lateranensi sub Innoc. III. & refertur. c. *Firmiter* de summa Trinitate ibi: *Sacramentum vero Baptismi... tam parvulo quam adultis in forma Ecclesie à quocumque rite collatum, id est, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, proficit ad salutem.*

Et in particulari de hæreticis idipsum definit Trident. sess. 7. de Baptismo can. 4. his verbis: *Si quis dixerit Baptismum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum, anathema sit. Ubi nulla sit mentio necessitatis.*

Idem statuit de Judæo Nicolaus I. ad consulta Bulgarorum c. 104. & refertur de Consec. dist. 4. c. 24. *A quodam, inquit, Indæo nescitis, utrum Christiano, an Pagano, multos in patria vestra baptizatos asseritis, & quid de his sit agendum consulitis. His profecto si in nomine Sanctæ Trinitatis, vel tantum in nomine Christi, sicut in Actibus Apostolorum legitur baptizati sunt... constat eos non esse denudè baptizandos. Quis autem nesciat raro occurrere casum necessitatis? Quo-*

modo ergo multos, nisi extra necessitatem?

Nota 1y, si in nomine Sancte Trinitatis nam de illis, qui à Paganis baptizantur non servatâ formâ Ecclesiæ, pronuntiat Gregor. II. in Epistola ultima ad Bonifacium Episcopum, & habetur eadem dist. c. 52 Quos à paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, ut denuò baptizes in nomine Trinitatis, mundanus.

4. Et ex Joanne Papa VIII. Quid dicam de laicis fidelibus? Nam hoc baptizandi opus (scribit Joannes Papa VIII. Anselmo Lemovicinæ Ecclesiæ Episcopo, & refertur c. 7. 30. q. 1.) laicis fidelibus iuxta canonicam auctoritatem, si necesse fuerit facere, libere conceditur. Libere, inquam, id est, licitè, siue inculpabiliter; siquidem immediatè præcedit: Quapropter & nos tanta auctoritatis in fisionè præcipuè freti, dicimus emittendum esse, & inculpabile iudicandum, quod necessitas intulit.

Item ex Concilio Elibertino, Similem constitutionem reperio in Concilio provinciali Elibertino (in Hispania sub Marcello I. vel, ut alij, circa Sylvestri Papæ primi, & Niceni Concilij tempora celebrato) ubi c. 38. sic lego: Peregre navigantes, aut si Ecclesiæ in proximo non fuerit, posse fidelem (qui Lavacrum suum integrum habet, nec sit bigamus) baptizare in necessitate infirmitatis postquam Catechumenum &c. Non autem, ut quidam: Non nisi Lavacrum regenerationis habens potest in necessitate infirmitatis baptizare.

5. Quamvis nec isthæc verba, esto haberentur, adversarentur communi doctrinæ; quod enim determinat certum est, videlicet, Fidelem, non nisi Lavacrum regenerationis habens, id est, tantummodò baptizatum, etiam laicum, licitè in necessitate baptizare; an autem idem liceat non baptizato, ibi non negat; sed ad summum docet, non baptizato præferendum esse baptizatum. Colligo quidem sentit de bigamo, qui tamen potest validè baptizare præsentè Christiano non bigamo, imò licitè, seclusâ ordinatione istius particularis Concilij, hætenus ab Ecclesiâ universalis haudquam recepti.

Et Urbano Pontifice, Pari modo loquendi utitur Urbanus Pontifex scribens Vitali presbytero Brixiensi, & habetur 30. q. 3. c. 4 Super quibus consulti nos tua dilectio, hoc videtur nobis ex sententia respondendum: ut & Baptismus sit, si instanti necessitate semina puerum in nomine Trinitatis baptizaverit. Nonne propterea asserit extra necessitatem non esse Baptisum? Minime; sed respondet ad casum necessitatis sibi propositum.

6. Non obstat Carag. IV. c. 100. Mulier baptizare non presumat: intellige

extra necessitatem aut in necessitate solemniterquam potestatem Marcionistæ hæretici mulieribus concedebant. Colligo quia c. 99. dicitur: Mulier, quamvis docta, & sancta, vires in conventu docere non presumat.

Profectò neque ad validum, neque ad licitum Baptisum requiri Ordinem sacrum, satis probat praxis primitivæ Ecclesiæ, in qua, ut notat D. Ambrosius in cap. 4. ad Ephesios, Apostoli soliti erant fratribus non ordinatis committere Baptisum, quando ipsi per se non poterant illud munus exercere.

Sic Ananias adhuc laicus baptizavit Paulum Act. 9. v. 18. Et confessim ceciderunt ab oculis eius tanquam squama, & baptizatus est. Et Apostoli antequam essent ordinati baptizabant, Joannis 4. vers. 2. Quamquam Jesus non baptizaret, sed discipuli eius. Approbatus quoque fuit Baptismus Athanasij pueri ab Ecclesiâ Alexandrina, ut diximus dispart. præced. sect. 7. concl. 3.

Denique ita hodie tota Ecclesiâ intelligit præceptum Christi, cujus proinde voluntas est ratio à priori. Congruentia autem necessitas Baptismi; ob quam etiam institutus est in materia maximè obvia.

Hujus porò communis intellectus in testum catalogo posito non infimas tenet D. August. l. 2. contra Parmenianum cap. 13. ibi: Quamquam estis laicus aliquâ peccantis dederit (Baptisma) necessitate compulsus, quod cum ipse acciperet, dandum esse addidit; nescio an pie ququam dixerit esse repetendum. Nulla enim cogente necessitate si fiat, alieni munus usurpatio est (adeoque grave peccatum) si autem necessitas urgeat, aut nullum, aut veniale delictum est (si non adhibuerit sufficientem diligentiam in quaerendo ministrum ordinatum) sed est nulla necessitate usurpetur. & à quolibet cuilibet detur, quod datum fuerit, non potest dici non datum, quamvis restè dici possit illicitè datum.

Accedat testimonium Isidori, quod refertur de Consec. dist. 4. c. 23. Romanus Pontifex non hominem iudicat, qui baptizat: sed Spiritum Dei subministrare gratiam Baptismi, licet paganus sit, qui baptizat.

Ex quo patet quomodo intelligendum sit, quod illi sententiæ præmittitur ab eodem Auctore, & refertur 1. q. 1. c. 59. Si per ignorantiam ordinatur, antequam baptizetur, debent ab eo baptizati iterum baptizari, & ipse alterius non ordinatur. Romanus Pontifex &c. Videtur (inquit Gratianus ibi) in priori parte vel proponi questio, vel falsa alicujus opinio recitari, cui deinde in posteriori parte opponatur vera.

In re clara non est quòd divitiis immeretur.

tabula 3

Ex praxi Ecclesiæ constat non requiri ordinem sacrum ad baptizandum,

Ahor. 5.

7. Ratio à priori voluntas Christi,

7. Ratio à priori voluntas Christi,

Cujus testis est D. August.

7. Ratio à priori voluntas Christi,

7. Ratio à priori voluntas Christi,

Et Isidorus.

7. Ratio à priori voluntas Christi,

8.

Consonat
Scotus.

remur docet eam apertissimis verbis Scotus 4. dist. 6. q. 1. n. 2. Respondeo, inquit, cum oporteat baptizantem abluere baptizatum, quod est active facere corpus eius contingi ab aqua, & hoc vel per motionem corporis ad aquam, utpotè immergendo; vel per motionem aqua ad corpus eius, puta persundendo, vel aspergendo: necessaria requiritur in baptizante virtus motiva, quâ potest aliquo istorum modorum active abluere alium. Cum etiam oporteat ministrum proferre verba, in quibus est forma, necesse est ipsum posse loqui. Cum etiam requiratur intentio in ministro..... necesse est ipsum habere usum rationis. Simpliciter ergo nullum suppositum nature intellectualis excluditur à posse baptizare, nisi propter aliquem istorum trium defectuum, vel propter plures, vel omnes simul.

Concludit: Cum ergo non Sacerdotes multi possint habere, & habeant hæc tria, sequitur quod simpliciter possint baptizare. Possint, inquam, baptizare valide semper, licet in necessitate. Quippe necessitas non mutat essentiam, ut communiter docent Theologi. Unde Pastores in ordine ad valorem Baptismatis, dati ab obstetricibus, non sunt solliciti indagare, an fuerit vera necessitas; sed an fuerit usæ formâ consuetâ Ecclesiæ.

9.
Obicitur
contra con-
clusionem.

Sed contra: non sequitur; Quilibet Sacerdos potest valide absolvere in articulo mortis à quibuscumque peccatis; ergo etiam extra illam necessitatem. Ergo similiter non valet hæc consequentia; Quilibet valide baptizat in necessitate, ergo etiam extra necessitatem.

Obiectio
solvitur

Respondeo negando consequentiam. Prima disparitas sit, voluntas instituentis, quæ tamen non ita probat bonitatem consequentiæ, quàm bene veritatem consequentis. Secunda disparitas erit, quod ad validam absolutionem, utpotè actum iudiciale, requiratur iurisdicctio, quæ non conceditur immediatè à Deo, sed ab Ecclesiâ; non legitur autem Ecclesiâ dedisse iurisdictionem omnibus Sacerdotibus extra articulum mortis.

Allegando
disparita-
tem inter
ministrum
penitentis
& Baptis-
mi,
Trident.

Porro Baptismi ministrum indicem esse non oportere, docet Trident. sess. 14. c. 2. Intellige illius, qui baptizatur, ut colligitur ex ratione adjuncta: Cum Ecclesiâ in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per Baptismi ianuam fuerit ingressus. Nam alioquin ad licitum Baptismum extra necessitatem requiritur aliqua iurisdicctio, sive aliquid jus, aut in parentes, aut certè in ipsum locum Baptismatis, ut patet consideranti.

Cum igitur Baptismus non sit propriè

actus iudicialis, non apparet ex quo capite oriretur ejus invaliditas extra casum necessitatis, si alia necessaria adhibeantur; & per consequens ex quo habetur quod possit quilibet in illo baptizare, etiam habetur quod possit validè extra illum casum, nisi diceretur Christum ita restrictè instituisse. Sed unde id constat? Imò contrarium luculenter probant quæ huc usque diximus.

Planè non conveniebat, quod dubitaretur de valore Baptismi interabilis propter hanc, vel illam necessitatem; idque ob quàm plurimâ inconvenientia, quæ sequuntur ex invaliditate hujus Sacramenti: at verò Sacramentum Pœnitentiæ, cum sit iterabile, si quod fortè dubium oritur circa periculum mortis; & consequenter circa valorem absolutionis, repetatur, rursusque eadem peccata subiciantur clavibus Ecclesiæ, vel certè alia; quibus cum hæc indirectè absolvantur. Unde particulare est absolutioni sacramentali, quod non semper qui est minister illius validus in necessitate, etiam sit minister validus extra necessitatem, quemadmodum aliorum Sacramentorum; Deo ita volente & instituyente.

Dices; solis Episcopis in persona Apostolorum dictum est Matth. ultimo v. 19. Euntes docete &c. ergo cæteri non sunt validi ministri.

Respondeo dissimulato antecedente (nam dici posset Apostolos tunc representasse universalem Ecclesiâ; adeoque quilibet datam potestatem, qui ut minister Ecclesiæ vellet hoc ministerium exercere) negando consequentiam, illo siquidem loco non videtur Christus dedisse Apostolis simplicem potestatem baptizandi, quam ante passionem, ut supra dixi, dum necdum essent Episcopi aut Sacerdotes, exercebant, & habebant; sed ipsi jam Episcopis dedit particulare mandatum, & simul jus primarium publicè & solemniter prædicandi Evangelium, ac baptizandi, & in Ecclesiâ admittendi.

Quod sanè jus, quamvis etiam secundariò competat omnibus Sacerdotibus, quibus in Apostolis, qui & ipsi Sacerdotes erant, ibidem Christus loquebatur; at minimè cæteris fidelibus, potissimum laicis, ac mulieribus, quibus non competit ex officio publicè docere in Ecclesiâ, & solemniter baptizare, utpotè præcipua pars muneris Ecclesiastici. Quo tamen non obstante, sicuti in necessitate uniusquisque potest & debet proximum suum docere; ita pariter potest & debet baptizare.

Exemplum Aquilæ Judæi & Priscille uxoris ejus, qui Act. 18. v. 26. privatim instruxerunt.

instruxerunt quemdam Judæum nomine Apollinem, qui magno zelo prædicabat Christum, sciens tantum Baptisma Joannis. *Hic cepit*, inquit Scriptura, *fiducialiter agere in Synagoga. Quem cum audissent Priscilla & Aquila assumpserunt eum domi suæ, & diligentius exposuerunt ei viam Domini. Poterant ergo & illi, si necessitas postulasset, ipsum & alios baptizare privatim, sicuti debebant.*

10. Possunt tamen privatim & in necessitate, Tertul.

Possunt & illud de facto viri & mulieres. *Quod enim ex aquo*, inquit Tertull. lib. de Baptismo c. 16. *ab omnibus privatim accipitur, ex aquo ab omnibus privatim dari potest; & quod ex aquo ab omnibus publicè & solemniter, non accipitur, nec ab omnibus ex aquo publicè & solemniter dari potest. Ex aquo*, inquam, ut quemadmodum à quolibet validè accipitur in necessitate, ita etiam validè ministratur; & sicuti à quolibet non licitè accipitur, ita quoque illicitè detur.

11. 2. Cor. 14.

Quocirca signanter additur in conclusione: *Servato tamen ordine*, juxta illud Apostoli 1. Cor. 14. v. ultimo, *Omnia honestè & secundum ordinem fiant.*

12. 13. Rit. Rom.

Quæris quis sit iste ordo? Responsum peto ex Rituali Rom. Tit. de Baptismo §. de Ministro Baptismi. ibi: *Quæritur infans aut adultus versatur in vite periculo, potest sine solemnitate à quocumque baptizari in qualibet lingua, sive clerico, sive laico, etiam excommunicato, sive fideli, sive infideli, sive Catholico, sive heretico, sive viro, sive femina, servatâ tamen formâ, & intentione Ecclesiæ. Ecce doctrina hæctenus tradita.*

13. Servato ordine debito.

Sequitur ordo: *Sed si adsit Sacerdos, Diacono præferatur, Diaconus Subdiacono, Clericus laico, & vir femine; nisi pudoris gratiâ deceat feminam potius quam virum baptizare infancem non omnino editum, vel nisi melius femina sciret formam, & modum baptizandi. Adde, fidelis infideli, non excommunicatus excommunicato. Ita communiter omnes; licet sit aliqua dissensio inter Doctores circa obligationem hujus ordinis. Brevis dico:*

CONCLUSIO II.

Proprius Sacerdos cæteris sub gravi obligatione est præferendus. Similiter omnes Sacerdotes Diaconis, hi inferioribus, inter quos in versio

ordinis plerumque solum est venialis.

Primæ parti omnes subscribunt, idque propter hanc rationem; quia proprius Sacerdos habet speciale officium seu jurisdictionem hunc in particulari baptizandi; ergo qui illo præsentè, & non renuente baptizat, usurpat secundum D. Aug. minus alienum in materia gravi.

14. Ratio 1. partis, quia proprius sacerdos habet speciale jus baptizandi.

Dico, *Et non veniente*; quia, ut istud semel generaliter notemus, qui non vult, vel non scit baptizare, habetur in hoc ordine pro absente.

Si respondeas, jus Parochi non extendere ad Baptismum privatim, sed solemnem duntaxat. Contra; absque ulla limitatione aut distinctione ab Ecclesia conceditur ipsi potestas administrandi Sacramenta, Confirmatione & Ordine exceptis; vel ostendatur ubi jus istud sit restrictum.

15. Etiam peccatum.

Cum ergo baptizandus non minus in necessitate, quam extra, eo modo quo potest, v. g. ratione domicilij, subiciatur curæ Pastoris illius territorij, ita ut Pastor non succurrans in necessitate per Baptismum privatim, peccet contra officium, adeoque contra justitiam; liquet profectò eum, qui vi vel fraude Parochum impedit ab executione sui officij graviter delinquere contra justitiam, usurpando jus sive officium alienum contra rationabile proprii Sacerdotis voluntatem: maxime cum tali casu nulla sit vera necessitas, quæ utique confligit ex penuria ministri ordinarij & periculo hominis baptizandi.

Adeoque ipsum impediens injustè graviter peccat contra justitiam.

16. Non sic baptizans coram alio sacerdote, ut quidam docent.

Secunda pars conclusionis est magis communis contra Valentiam in 3. partem disp. 4. quæst. 2. puncto 1. & Joannem Suarez in Enchir. casuum conscientie l. 5. v. Baptismus, §. *In necessitate*, citatos à Diana parte 3. tract. 4. resol. 4. qui docent laicum baptizantem præsentè Sacerdote non proprio, secluso contemptu, peccare tantum venialiter; idque quia talis Sacerdos non præjudicatur propriè in jure suo, sed potius in quadam decentia, eò quod per Ordinem acceperit specialem potestatem baptizandi, & specialem ad hoc gratiam.

Et idem, argumento à majori, dici potest de Diacono contra 3. partem nostræ assertionis. Quod etiam docuit Franciscus Suarez 3. parte tomo 3. disp. 31. sect. 4. (sibi ipsi contrarius disp. 23. sect. 2. in fine ubi sic ait: adeo ut probabile sit inversionem hujus ordinis in his inferioribus personis,